

Stare

Vanligt förekommande i södra och mellersta Sverige, men saknas eller är sparsam i rena skogsbygder liksom i norra Sverige. Tidigare fanns den i stort sett i hela landet men efter en kraftig minskning sedan 1970-talet är den mer eller mindre försvunnen från stora delar av Norrlands inland. Orsaken till minskningen är främst förändringar i jordbrukslandskapet, särskilt en minskning av arealen betesmarker.

Flyttfågel, åter tidigt på våren men flyttar efter att ungarna är flygga i juni.

Rödlistestatus 2015: Sårbar (VU)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 46 %

2001–2012: minskning 30 %

Fågeldirektivet: Nej

Häckningsperiod: 10 mars – 30 juni

Ekologiska krav

Staren häckar i anslutning till jordbrukslandskap, i tätorter eller andra öppna marker, eftersom den under häckningstid kräver öppen mark med kortvuxet fåltskikt för att födosöka. Den föredrar kortbetade, gärna fuktiga betesmarker, där den ofta följer kor eller annan boskap. Arten utnyttjar även nysådda eller skördade åkrar, gräsmattor, vägkanter och liknande som ersättning.

Boet läggs i befintliga håligheter, t.ex. ett gammalt bohål av större hackspett eller gröngöling, i naturliga håligheter i döda eller döende lövträd, i holkar eller under tegelpannor. Oftast häckar staren i alléer, dungar eller skogsbryn i jordbruksmarkslandskapet, i gårdsmiljöer eller parker, men den häckar även i tät skog om där finns lämpliga boplatser. Det räcker med några få träd för att häckning ska kunna ske. Vanliga boträd är t.ex. asp, ask, björk, ek och bok. Staren kan flyga upp till en kilometer från boet för att söka föda, och kan alltså häcka långt från öppna marker. Ofta häckar den i små kolonier.

Födan utgörs främst av jordlevande insekter och maskar, inte minst larver av harkrankar. Födan fångas genom att staren borrar i marken, vänder stenar och så vidare. Den är opportunist och kan också äta t.ex. mätarelarver i lövskog.

Staren är social och förekommer ofta flockvis under hela året.

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Lämna alltid träd med bohål av större hackspett, gröngöling eller andra hackspettar.
- Spara samtliga grövre aspar, som har förutsättningar att utnyttjas som boträd samt flera yngre aspar som framtida boträd. Ställ gärna hänsynsträden i grupp för att motverka att de blåser ner. Träden måste sparas även vid kommande skogsbruksåtgärder!
- Gynna asp men också andra lövträd vid röjning och gallring. Det gäller särskilt i odlingslandskapet eller i skogsmark nära öppna marker.

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägogränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m. Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd, hassel, lind, lönn, ask och alm, (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, (SKSFS 7:17).
- En skyddszon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark lämnas oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).

Indikator på skyddsvärd skog

Staren häckar på lokaler med förekomst av lämpliga håligheter, men i de flesta fall saknas andra skogliga naturvärden.

Regional tillämpning

Även om staren minskar i hela Sverige är detta tydligare i norra Sverige, där även utbredningen krympt påtagligt. Nedgången i norra Sverige beror främst på minskad inflyttning från södra Sverige (häckningsframgången i norr har länge varit för dålig för att kompensera dödligheten) och på nedläggning av jordbruksmark, främst minskad betesdrift. Sammantaget är det inte motiverat med skillnader i hänsyn till arten i olika delar av landet.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gynna asp, ek och andra lövträd, särskilt i dungar och bryn mot jordbruksmark. Gallra gärna fram grövre träd och håll borta gran.
- Holkar accepteras tacksamt av stare.
- Betesmarker är viktiga födosökmiljöer för staren.

Lästips

Artfakta för stare. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103037>.

Artfaktablad för stare, SOF-Birdlife <http://birdlife.se/sveriges-ornitologiska-forening/fagelskydd/jordbruk/lantbrukare-fagelskadare/artfaktablad/>